МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки, підприємництва та інформаційних технологій

Кафедра підприємницьких та соціальних технологій

Допущено до захисту

“_____” _____ 2026 р.

Зав. кафедри, д.е.н., професор

_____ Соколюк С.Ю.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ ТА ЧЛЕНІВ ЇХНІХ СІМЕЙ

Виконав – студент 4 курсу, групи 41-сз
освітньої програми «Соціальне забезпечення»
спеціальності 232 Соціальне забезпечення
АТРУЖБА Роман Андрійович

Науковий керівник – д.е.н., професор
СОКОЛЮК Сергій Юрійович

Умань – 2026

Реферат
на кваліфікаційну роботу
студента факультету економіки, підприємництва та інформаційних технологій УНУ
(спеціальності 232 «Соціальне забезпечення» ОС «Бакалавр»)
АТРУЖБИ Романа Андрійовича на тему:
«Державна політика у сфері соціального забезпечення ветеранів війни та членів їхніх сімей»

У сучасних умовах соціально-економічних трансформацій та воєнних викликів особливого значення набуває державна політика у сфері соціального забезпечення ветеранів війни та членів їхніх сімей. Збройна агресія проти України зумовила суттєве зростання кількості осіб, які потребують комплексної соціальної підтримки, що актуалізує питання ефективності механізмів державного регулювання у цій сфері. Забезпечення належного рівня соціального захисту ветеранів є не лише соціальним обов'язком держави, а й важливим чинником підтримки соціальної стабільності, відновлення людського капіталу та зміцнення національної безпеки. У цьому контексті особливої актуальності набуває дослідження сучасного стану, проблем та перспектив розвитку державної політики щодо соціального забезпечення ветеранів війни та членів їхніх сімей.

В даній роботі, яка складається з трьох розділів, використано теоретичний матеріал із сучасних навчальних посібників, наукових статей та інших праць провідних науковців. Загальний об'єм роботи складає 38 сторінок, основний текст розміщений на 33 сторінках. Робота містить 10 рисунків, 4 таблиці, а також 1 додаток (у якому представлено 2 рисунки). Кількість використаних джерел становить 30 наукових праці та Інтернет-ресурсів.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних засад та практичних аспектів державної політики у сфері соціального забезпечення ветеранів війни та членів їхніх сімей, а також обґрунтування напрямів її вдосконалення в сучасних умовах.

В першому розділі розглянуто теоретичні основи державної політики у сфері соціального забезпечення ветеранів війни та членів їх сімей.

В другому розділі здійснено аналіз сучасного стану реалізації державної політики у сфері соціального забезпечення ветеранів війни в Україні.

В третьому розділі окреслено напрями вдосконалення державної політики у сфері соціального забезпечення ветеранів війни.

Анотація

Кваліфікаційна робота присвячена дослідженню особливостей формування та реалізації державної політики у сфері соціального забезпечення ветеранів війни та членів їхніх сімей, аналізу її сучасного стану, проблем функціонування та обґрунтуванню напрямів удосконалення в умовах соціально-економічних трансформацій.

Ключові слова: державна політика, соціальне забезпечення, ветерани війни, соціальний захист, державне регулювання, соціальні гарантії, пільги, соціальні послуги, реабілітація, члени сімей ветеранів, фінансування соціального забезпечення.

Summary

This thesis examines the characteristics of the formulation and implementation of state policy in the field of social security for war veterans and their families, analyses its current state and operational challenges, and proposes avenues for improvement in the context of socio-economic transformations.

Keywords: state policy, social security, war veterans, social protection, state regulation, social guarantees, benefits, social services, rehabilitation, family members of veterans, social security funding.

ЗМІСТ

ВСТУП ……. 4

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ ТА ЧЛЕНІВ ЇХ СІМЕЙ ……..…… 6

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ В УКРАЇНІ……... 13

2.1 Інституційно-організаційні засади реалізації державної політики соціального забезпечення ветеранів війни в Україні……... 13

2.2 Проблеми та виклики реалізації державної політики у сфері соціального забезпечення ветеранів війни в умовах воєнного стану…….. 18

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ…… 24

ВИСНОВКИ……... 32

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ…….. 34

ДОДАТКИ……... 37

ВСТУП

У сучасних умовах побудови соціально орієнтованої держави особливого значення набуває ефективна система соціального забезпечення, яка виступає ключовим інструментом реалізації принципів соціальної справедливості та підтримки найбільш вразливих категорій населення. Особливе місце в цій системі займає соціальний захист ветеранів війни та членів їхніх сімей, який є важливим елементом державної політики, спрямованої на забезпечення гідного рівня життя осіб, що брали участь у захисті держави.

В умовах воєнних викликів, зумовлених збройною агресією проти України, значно зросла кількість осіб, які потребують соціальної підтримки, що актуалізує питання ефективності функціонування механізмів державної політики у сфері соціального забезпечення ветеранів. Водночас сучасна система соціального захисту характеризується наявністю низки проблем, зокрема недостатньою адресністю допомоги, складністю процедур отримання соціальних послуг, обмеженими фінансовими ресурсами та необхідністю адаптації до нових соціально-економічних умов.

Дослідження особливостей формування та реалізації державної політики у сфері соціального забезпечення ветеранів війни дозволяє оцінити її ефективність, виявити існуючі проблеми та визначити перспективні напрями розвитку. Важливим є також врахування міжнародного досвіду, а також впровадження сучасних підходів до управління соціальними процесами, що сприятиме підвищенню якості соціальних послуг та рівня соціального захисту ветеранів і членів їхніх сімей.

Актуальність дослідження обумовлена необхідністю вдосконалення державної політики у сфері соціального забезпечення ветеранів війни, підвищення її ефективності, доступності та адресності, що є важливою передумовою соціальної стабільності та відновлення людського потенціалу країни.

Об’єкт дослідження: система соціального забезпечення ветеранів війни та членів їхніх сімей в Україні.

Предмет дослідження: механізми формування та реалізації державної політики у сфері соціального забезпечення ветеранів війни та членів їхніх сімей.

Мета дослідження: дослідження теоретичних засад та практичних аспектів державної політики у сфері соціального забезпечення ветеранів війни та членів їхніх сімей, а також обґрунтування напрямів її вдосконалення в сучасних умовах.

Методи дослідження: аналіз і синтез, системний підхід, порівняльний аналіз, статистичний метод, метод узагальнення.

Завдання дослідження:

1. Розкрити теоретичні основи державної політики у сфері соціального забезпечення.
2. Дослідити сучасний стан реалізації державної політики у сфері соціального забезпечення ветеранів війни.
3. Виявити основні проблеми функціонування системи соціального забезпечення ветеранів війни.
4. Обґрунтувати напрями вдосконалення державної політики у досліджуваній сфері.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ ТА ЧЛЕНІВ ЇХ СІМЕЙ

Соціальне забезпечення ветеранів війни є комплексним соціальним явищем, що включає систему державних та громадських заходів, спрямованих на задоволення потреб осіб, які брали участь у військових діях, та членів їх сімей. Воно реалізується через надання матеріальної, медичної, соціальної та психологічної підтримки, що забезпечує стабільність життєвого рівня та сприяє соціальній інтеграції ветеранів.

У науковій літературі соціальне забезпечення розглядається як механізм реалізації принципів соціальної справедливості, що охоплює систему правових, економічних і соціальних інструментів. Для ветеранів війни соціальне забезпечення передбачає:

- забезпечення пенсійних та соціальних виплат;
- медичну допомогу та реабілітацію;
- психологічну підтримку;
- надання пільг у сфері освіти, працевлаштування та житлового забезпечення.

Реалізація соціального забезпечення залежить від ефективності державної політики, наявності фінансових ресурсів та координації між державними установами, громадськими організаціями та міжнародними структурами.

Державна політика у сфері соціального забезпечення ветеранів формується на основі конституційних положень, законів України, підзаконних актів та міжнародних стандартів, що визначають права, гарантії та соціальні гарантії для осіб, які брали участь у військових діях, та членів їхніх сімей [2-4]. Вона спрямована на створення комплексної системи соціальної підтримки, яка охоплює матеріальне забезпечення, медичну допомогу, психологічну реабілітацію та сприяє інтеграції ветеранів у цивільне життя. Реалізація цієї політики передбачає поєднання правових, економічних та соціальних механізмів, узгоджених із міжнародними стандартами соціальної підтримки, що дозволяє

підвищувати ефективність надання соціальних послуг, забезпечувати рівний доступ до них для всіх категорій ветеранів та зменшувати соціальну нерівність.

Вивчення теоретичних основ державної політики у сфері соціального забезпечення ветеранів є надзвичайно актуальним у сучасних умовах, оскільки від ефективності цих механізмів залежить не лише добробут ветеранів та їхніх сімей, а й соціальна стабільність у суспільстві загалом.

Основою для регулювання прав та гарантій ветеранів є:

- Конституція України, яка закріплює право на соціальний захист усіх громадян;
- Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», що визначає основні категорії пільг та виплат;
- Закон України «Про соціальні послуги», що регламентує систему надання соціальної допомоги;
- підзаконні акти, що деталізують процедури призначення пенсій, медичне обслуговування та соціальні пільги [6; 8-12; 25].

Важливим аспектом сучасної державної політики у сфері соціального забезпечення ветеранів є узгодження національного законодавства з міжнародними практиками та стандартами соціальної підтримки, зокрема рекомендаціями Організації Об’єднаних Націй та Європейського Союзу. Така інтеграція дозволяє впроваджувати сучасні стандарти соціальної реабілітації ветеранів, підвищувати якість і ефективність надання соціальних послуг, забезпечувати рівний доступ до них для всіх категорій ветеранів та членів їхніх сімей. Крім того, дотримання міжнародних стандартів сприяє формуванню прозорих механізмів оцінки потреб ветеранів, оптимізації ресурсів держави та підвищенню рівня задоволеності отримувачів соціальної допомоги. У результаті інтеграція національного та міжнародного досвіду забезпечує більш системний і комплексний підхід до соціальної підтримки ветеранів, сприяє їхній успішній соціальній адаптації та зміцненню соціальної стабільності в суспільстві.

Державна політика у сфері соціального забезпечення ветеранів війни базується на таких принципах:

1. Принцип соціальної справедливості – забезпечення рівного доступу ветеранів до соціальних благ незалежно від регіону проживання чи виду участі у військових діях.
2. Принцип пріоритетності державної підтримки найбільш уразливих категорій ветеранів, таких як ветерани з інвалідністю, учасники бойових дій, члени сімей загиблих.
3. Комплексний підхід – поєднання матеріальної, медичної, психологічної та соціальної підтримки.
4. Принцип інтеграції ветеранів у суспільне життя – сприяння працевлаштуванню, освіті та активній участі у соціальних процесах.

Основні напрями державної політики узагальнено в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Основні напрями державної політики у сфері соціального забезпечення ветеранів та членів їх сімей*

Напрям політики	Основні заходи	Очікувані результати
Пенсійне та матеріальне забезпечення	Виплата пенсій, соціальних допомог, компенсацій	Підтримка гідного рівня життя ветеранів
Медичне обслуговування	Надання медичних послуг, реабілітація, санаторно-курортне лікування	Покращення фізичного та психологічного стану ветеранів
Психологічна підтримка	Консультації, психотерапевтичні програми	Зменшення соціальної та психологічної напруженості
Соціальна адаптація	Освіта, професійна підготовка, працевлаштування	Інтеграція ветеранів у цивільне життя
Підтримка сімей	Соціальні та освітні програми для членів сімей ветеранів	Збереження стабільності та благополуччя сімей

*** Джерело:** складено автором на основі законодавства у сфері соціального забезпечення ветеранів війни та членів їхніх сімей.

Отже, таблиця 1.1 відображає ключові напрями державної політики щодо соціального забезпечення ветеранів війни та членів їхніх сімей, основні заходи у кожному напрямі та очікувані результати реалізації цих заходів. Соціальне

забезпечення ветеранів реалізується через різноманітні форми та механізми, які охоплюють матеріальну, медичну, психологічну та соціальну підтримку. До основних форм належать пенсійне та соціальне забезпечення, що гарантує стабільний рівень життя ветеранів та членів їхніх сімей; медичне обслуговування, яке включає лікування, реабілітацію та санаторно-курортні послуги; психологічна підтримка та соціальна реабілітація, спрямовані на подолання стресових та адаптаційних труднощів після участі у військових діях; пільги та компенсації, що полегшують соціальне та економічне навантаження; а також освітні та професійні програми, що сприяють підвищенню кваліфікації та працевлаштуванню [21; 26-29]. Комплексне застосування цих механізмів дозволяє формувати ефективну систему соціальної підтримки, забезпечує інтеграцію ветеранів у цивільне життя та підвищує рівень їхньої соціальної задоволеності.

Реалізація соціального захисту ветеранів передбачає застосування різноманітних форм і інструментів підтримки:

1. Пенсійне забезпечення та соціальні виплати – державні виплати, які забезпечують стабільний матеріальний рівень життя ветеранів та членів їх сімей.
2. Медичне обслуговування – включає медичну допомогу, санаторно-курортне лікування, реабілітаційні послуги, що сприяють відновленню фізичного здоров’я ветеранів.
3. Психологічна підтримка та соціальна реабілітація – програми психологічного супроводу, групові та індивідуальні консультації, спрямовані на адаптацію до цивільного життя.
4. Пільги та компенсації – пільги на житло, транспорт, освіту, комунальні послуги, які допомагають ветеранам і членам їхніх сімей.
5. Освітні та професійні програми – сприяють підвищенню кваліфікації, перекваліфікації та працевлаштуванню ветеранів.

Таблиця 1.2 щодо узагальнення форм соціального забезпечення наведена нижче. Отже, таблиця 1.2 відображає основні форми соціального забезпечення

ветеранів, конкретні заходи, що реалізуються в межах кожної форми, та їх призначення для підтримки фізичного, психологічного та соціального благополуччя ветеранів і членів їхніх сімей.

Таблиця 1.2

Форми соціального забезпечення ветеранів війни та членів їхніх сімей*

Форма забезпечення	**Приклади заходів**	**Призначення**
Пенсійне та соціальне	Пенсії, компенсації, допомоги	Забезпечення гідного рівня життя
Медичне	Лікування, реабілітація, санаторії	Підтримка здоров'я ветеранів
Психологічне	Консультації, психотерапія	Соціальна адаптація та психічне здоров'я
Пільги	Житло, транспорт, освіта	Полегшення соціального навантаження
Освітнє та професійне	Курси підвищення кваліфікації	Підвищення конкурентоспроможності на ринку праці

*** Джерело:** складено автором на основі законодавства у сфері соціального забезпечення ветеранів війни та членів їхніх сімей.

Система соціального забезпечення ветеранів війни є однією з ключових складових державної соціальної політики, що спрямована на підтримку осіб, які брали участь у бойових діях, та членів їхніх сімей [22-26]. Вона реалізується через комплекс законодавчих, організаційних та соціальних механізмів, які включають матеріальне забезпечення, медичне обслуговування, психологічну підтримку, освітні та професійні програми, а також пільги та компенсації.

Попри наявність законодавчої бази та широкого спектра соціальних послуг, ефективна реалізація політики соціального забезпечення ветеранів стикається з певними труднощами. До основних проблем належать недостатнє фінансування соціальних програм, обмеженість ресурсів для повного задоволення потреб ветеранів, низький рівень обізнаності самих ветеранів щодо доступних пільг та соціальних послуг, а також потреба у належній координації діяльності державних установ і громадських організацій. Окрім цього, значною перешкодою є психологічні та соціальні труднощі інтеграції ветеранів у цивільне життя, зокрема у питаннях працевлаштування та соціальної взаємодії.

Вивчення цих проблем є надзвичайно актуальним для формування ефективних механізмів державної підтримки, удосконалення системи соціального забезпечення та підвищення рівня соціальної задоволеності ветеранів і членів їхніх сімей. Це зумовлює необхідність системного підходу до аналізу сучасної політики у сфері соціального забезпечення та визначення шляхів підвищення її ефективності.

Таблиця 1.3, де узагальнено проблеми та їхніх наслідки у сфері соціального забезпечення наведена нижче.

Таблиця 1.3

Основні проблеми та шляхи їх вирішення у сфері соціального забезпечення ветеранів*

Проблема	**Можливі наслідки**	**Шляхи вирішення**
Недостатнє фінансування	Обмежене покриття потреб ветеранів	Оптимізація бюджету, залучення міжнародної допомоги
Низька обізнаність	Недоотримання послуг	Інформаційні кампанії, електронні платформи
Координаційні проблеми	Дублювання зусиль, неефективність	Централізація та інтеграція програм
Психологічні труднощі	Соціальна ізоляція, депресія	Психологічна підтримка, реабілітаційні програми

***Джерело:** складено автором на основі законодавства у сфері соціального забезпечення ветеранів війни та членів їхніх сімей, а також узагальнення аналітичних даних і наукової літератури щодо проблем соціальної підтримки ветеранів.

Отже, таблиця 1.3 відображає ключові проблеми, з якими стикається держава при реалізації політики соціального забезпечення ветеранів війни та членів їхніх сімей, можливі наслідки цих проблем і запропоновані шляхи їх вирішення для підвищення ефективності системи соціальної підтримки. Інформацію про учасників бойових дій та осіб, які втратили інвалідність внаслідок війни, наведено на рис. А.1 та А.2 (Додаток А).

Попри законодавчу регламентацію та наявність соціальних гарантій, реалізація політики соціального забезпечення ветеранів супроводжується певними проблемами:

- Недостатнє фінансування соціальних програм та обмеженість ресурсів для повного задоволення потреб ветеранів.
- Низький рівень обізнаності ветеранів щодо наявних соціальних послуг та пільг.
- Потреба у координації діяльності державних установ та громадських організацій для підвищення ефективності надання допомоги.
- Психологічні та соціальні труднощі інтеграції ветеранів у цивільне життя, зокрема у питаннях працевлаштування та соціальної взаємодії.

Соціальне забезпечення ветеранів війни є складним соціально-правовим механізмом, що потребує комплексного підходу. Державна політика у цій сфері повинна ґрунтуватися на принципах соціальної справедливості, комплексності та інтеграції ветеранів у суспільне життя.

Основними напрямами є матеріальна підтримка, медичне обслуговування, психологічна реабілітація, пільги та освітні програми. Серед основних проблем – обмежені ресурси, низька обізнаність ветеранів та координаційні труднощі. Подолання цих проблем передбачає оптимізацію механізмів соціального забезпечення та інтеграцію сучасних міжнародних практик.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ В УКРАЇНІ

2.1. Інституційно-організаційні засади реалізації державної політики соціального забезпечення ветеранів війни в Україні

Реалізація державної політики соціального забезпечення ветеранів війни в Україні здійснюється через систему спеціалізованих інституцій та організаційних механізмів, що охоплюють державний, регіональний та місцевий рівні управління. Центральним органом у цій сфері є Міністерство соціальної політики України, яке координує діяльність структурних підрозділів, визначає нормативно-правову базу та контролює ефективність реалізації програм соціальної підтримки.

На регіональному рівні діяльність забезпечується через обласні та районні управління соціального захисту населення, які безпосередньо займаються призначенням пенсій, соціальних виплат, організацією медичного обслуговування та наданням пільг [5-6; 13]. Місцеві органи влади відповідають за адаптацію державних програм до специфіки регіонів, забезпечують взаємодію з громадськими організаціями та волонтерськими структурами, а також контролюють доступ ветеранів до соціальних послуг.

Значну роль у реалізації політики відіграють громадські об’єднання ветеранів, асоціації учасників бойових дій та благодійні організації. Вони виступають посередниками між державою та ветеранами, інформують про права та пільги, надають психологічну підтримку та організовують програми соціальної інтеграції. Така взаємодія державних і громадських інституцій дозволяє забезпечити більш комплексний та гнучкий підхід до вирішення соціальних проблем ветеранів війни.

Основні інституційно-організаційні засади реалізації державної політики узагальнено у таблиці 2.1. Ключовими завданнями є забезпечення доступності

соціальних послуг, підвищення рівня обізнаності ветеранів про наявні пільги та підтримка комплексної інтеграції ветеранів у суспільне життя.

Таблиця 2.1

Інституційно-організаційні засади реалізації державної політики соціального забезпечення ветеранів війни в Україні

Рівень реалізації	Основні інституції	Основні функції та завдання
Центральний	Міністерство соціальної політики України, Кабінет Міністрів	Розробка законодавства, стратегічне планування, координація діяльності підпорядкованих органів
Регіональний	Обласні та районні управління соціального захисту населення	Призначення соціальних виплат, організація медичного обслуговування, контроль доступу ветеранів до послуг
Місцевий	Місцеві органи влади	Адаптація програм до регіональних умов, взаємодія з громадськими організаціями, реалізація соціальних проектів
Громадський	Асоціації ветеранів, благодійні організації	Інформаційна підтримка, психологічна допомога, організація програм соціальної інтеграції

***Джерело:** Складено автором на основі аналізу законодавства України, нормативних актів у сфері соціального забезпечення та публікацій у наукових джерелах.

Таблиця 2.1 узагальнює основні рівні реалізації державної політики, ключові інституції та їхні основні функції у сфері соціального забезпечення ветеранів війни. Таким чином, ефективна реалізація державної політики соціального забезпечення ветеранів війни в Україні залежить від чіткої координації між центральними органами влади, регіональними управліннями та громадськими інституціями.

Рисунок 2.1 відображає зростання кількості ветеранів війни в Україні за три роки. Спостерігається тенденція збільшення чисельності ветеранів, що зумовлено як демографічними процесами, так і подіями останніх років.

У 2023-2025 роках чисельність ветеранів війни в Україні демонструвала стійку тенденцію до зростання, що зумовлювало необхідність розширення системи підтримки та соціальних послуг. Аналіз динаміки чисельності дозволяє

оцінити ефективність реалізації державних програм та пріоритети у наданні допомоги ветеранам.

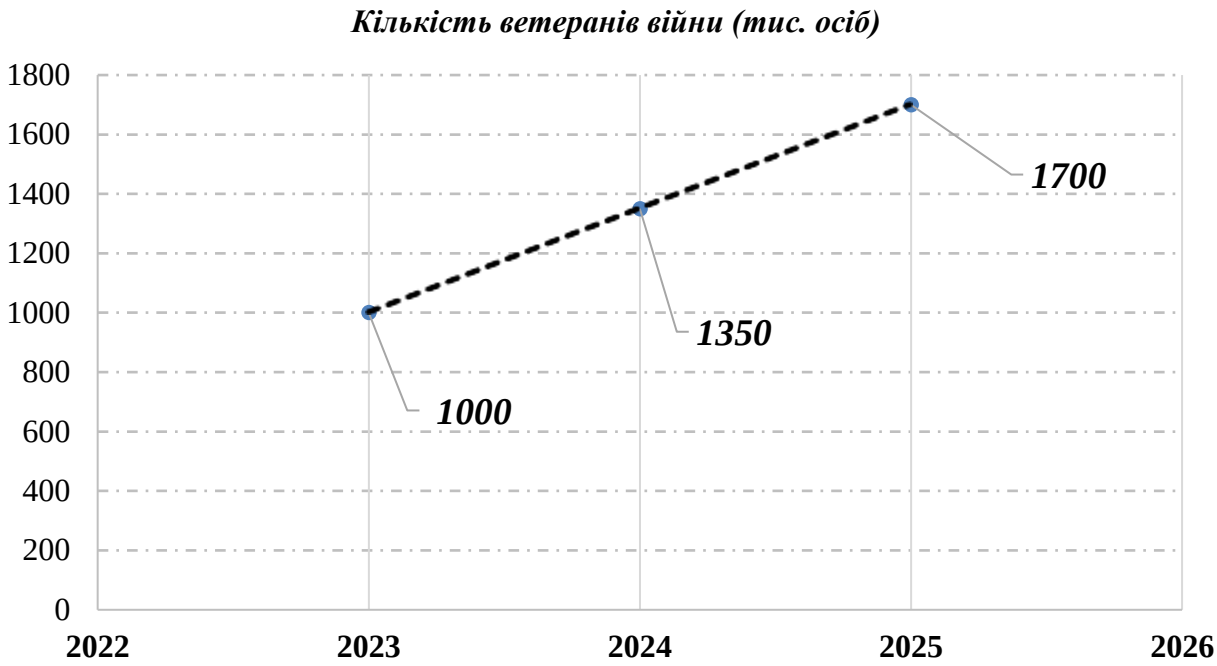

Рис. 2.1. Динаміка чисельності ветеранів війни в Україні (2023-2025 рр.)

Джерело: Складено автором на основі публікацій Міністерства ветеранів України та оцінок інститутів соціальних досліджень (KSE, 2026).

Аналіз динаміки чисельності ветеранів війни в Україні за період 2023-2025 років дозволяє оцінити масштаби та зміни у складі цієї соціальної групи. Як показано на рисунку 2.1, кількість ветеранів війни зростала протягом трьох років: від 1000 тис. осіб у 2023 році до 1700 тис. у 2025 році. Це зростання свідчить про збільшення потреб у соціальних послугах та пільгах, що надаються ветеранам, і підкреслює актуальність вдосконалення державної політики соціального забезпечення. Зокрема, збільшення чисельності ветеранів обумовлює необхідність розширення фінансування соціальних програм, оптимізації організаційних механізмів та покращення доступу до медичної та психологічної підтримки.

Рисунок 2.2 ілюструє динаміку надання соціальних послуг ветеранам війни в Україні у період 2023-2025 років. На ньому наведено два показники: загальну кількість соціальних послуг та кількість ветеранів, які отримали ці послуги.

Як видно з графіка, загальна кількість соціальних послуг поступово зростає: від 155 000 у 2023 році до 170 550 у 2025 році. Водночас кількість ветеранів, які скористалися цими послугами, демонструє коливання: з 92 000 у 2023 році вона зменшується до 82 028 у 2024 році, а потім зростає до 93 140 у 2025 році. Це свідчить про певні тимчасові коливання у доступі або потребі ветеранів у соціальних послугах, тоді як загальний обсяг послуг зростає.

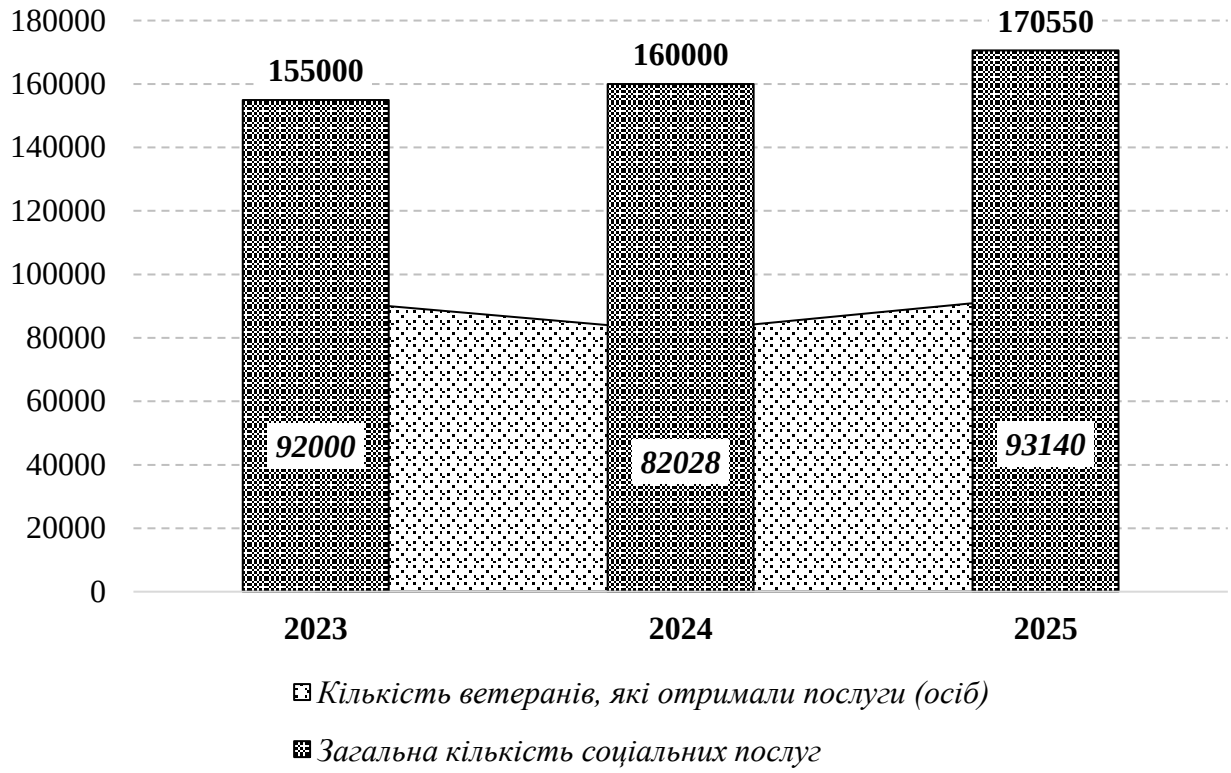

Рис. 2.2. Соціальні послуги, надані ветеранам війни (2023-2025 рр.)
***Джерело:** Побудовано автором на основі даних Міністерства соціальної політики України.

Таким чином, можна зробити висновок, що система соціального забезпечення активно розширює свій потенціал, проте не всі ветерани користуються послугами рівномірно щороку, що може бути пов’язано з різними соціально-економічними та організаційними факторами.

У 2025 році реалізація державної політики підтримки ветеранів війни була спрямована на комплексне забезпечення їхніх соціальних, економічних та інформаційних потреб. Аналіз основних показників наочно демонструє масштаби надання допомоги та ефективність окремих програм підтримки.

Рисунок 2.3 відображає ключові показники підтримки ветеранів у 2025 році. Найбільша кількість отримувачів – це ветерани, які отримали електронні ID (650 000 осіб), що свідчить про активне впровадження цифрових сервісів для спрощення доступу до державних послуг. Соціальні виплати на заняття спортом отримали 311 000 ветеранів, що демонструє увагу до підтримки здорового способу життя. Послуги надано загалом 500 000 ветеранам, а підтримку отримали 4 000 ветеранських бізнесів, що вказує на розвиток економічної самостійності ветеранів.

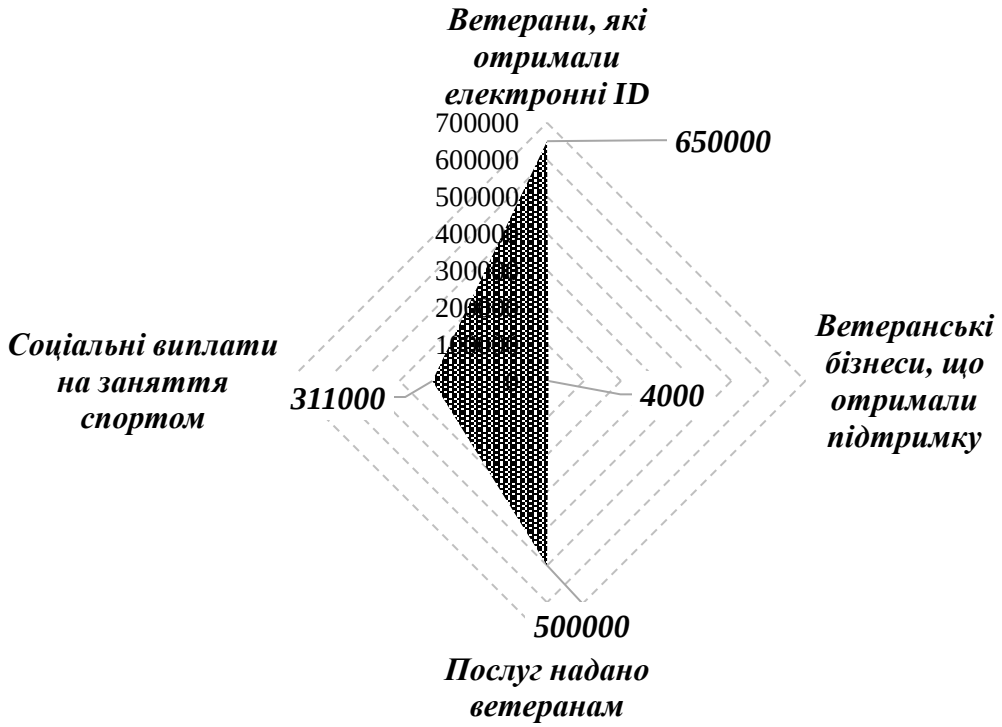

Рис. 2.3. Основні показники підтримки ветеранів війни (2025 р.)
***Джерело:** Побудовано автором за даними урядових повідомлень про реалізацію політики підтримки ветеранів у 2025 році.

Отримані дані свідчать про комплексність та різноплановість заходів підтримки ветеранів війни у 2025 році. Високий рівень цифровізації сервісів сприяє зручності доступу до допомоги, водночас соціальні та економічні програми забезпечують підтримку фізичного здоров’я та підприємницької

активності ветеранів. Ці результати підкреслюють важливість системного підходу до реалізації політики соціальної підтримки.

2.2. Проблеми та виклики реалізації державної політики у сфері соціального забезпечення ветеранів війни в умовах воєнного стану

В умовах воєнного стану соціальне забезпечення ветеранів війни набуває особливої актуальності, оскільки потреби цієї категорії населення різко зростають, а традиційні механізми підтримки стають менш ефективними. Основні проблеми реалізації державної політики у цій сфері пов’язані з комплексом соціально-економічних, організаційних та правових викликів, що обумовлені нестабільністю фінансових ресурсів, зниженням економічної активності та посиленням соціальної напруги в суспільстві.

По-перше, недостатнє фінансування та дисбаланс між потребами ветеранів і наявними ресурсами призводять до затримок у виплатах пенсій, грошової допомоги та компенсацій, що безпосередньо впливає на рівень їхнього матеріального забезпечення та якості життя.

По-друге, організаційні проблеми, пов’язані з координацією дій різних державних установ та місцевих органів влади, ускладнюють своєчасне надання соціальних послуг. Це проявляється у надмірній бюрократизації процедур, дублюванні функцій та недостатньому обміні інформацією між структурними підрозділами [8-9; 14].

По-третє, воєнний стан створює нові соціальні ризики, серед яких – психологічне виснаження ветеранів, проблеми реінтеграції в цивільне життя, обмежений доступ до професійної підготовки та медичного забезпечення. Відсутність системного підходу до психосоціальної підтримки ветеранів може призводити до поглиблення соціальної ізоляції та зростання рівня залежностей.

Крім того, правові виклики пов’язані з необхідністю швидкого впровадження змін у законодавстві, що регулює соціальні гарантії ветеранів, та

адаптації існуючих норм до умов воєнного часу. Важливим аспектом є забезпечення прав ветеранів на рівний доступ до соціальних послуг незалежно від регіону їхнього проживання та бойового досвіду.

В сучасних умовах особливої уваги потребує цифровізація процесів соціального забезпечення, яка здатна підвищити ефективність контролю за наданням допомоги, скоротити адміністративні бар'єри та забезпечити прозорість розподілу ресурсів. Водночас вона вимагає розвитку кіберзахисту, підготовки персоналу та адаптації ветеранів до використання сучасних технологій.

Враховуючи дані таблиці 2.2, можна простежити чітку тенденцію зростання проблем соціального забезпечення ветеранів у період 2023-2025 років. Зокрема, затримки виплат пенсій та грошової допомоги збільшилися з 12% до 18%, що відображає недостатню гнучкість бюджетного планування та проблеми перерозподілу ресурсів у кризових умовах.

Таблиця 2.2

Основні проблеми соціального забезпечення ветеранів війни в Україні (2023-2025 рр.)*

Проблемна сфера	2023	2024	2025	Аналітичний коментар
Затримки виплат пенсій, грошової допомоги	12%	15%	18%	Недостатнє фінансування та складність оперативного перерозподілу бюджетних ресурсів під час воєнного стану
Відсутність доступу до медичних послуг	8%	10%	13%	Обмежена інфраструктура в регіонах бойових дій та дефіцит медичного персоналу
Психологічна підтримка ветеранів	5%	7%	9%	Недостатня кількість спеціалізованих програм і фахівців з психосоціальної допомоги
Обмежений доступ до професійної підготовки	10%	12%	14%	Відсутність адаптованих освітніх програм та обмежені можливості дистанційного навчання під час воєнного стану

*** Джерело:** побудовано автором на основі даних Міністерства соціальної політики України та урядових повідомлень (2023-2025 рр.)

Аналогічно, доступ до медичних послуг та психологічної підтримки погіршувався, що обумовлено локальними обмеженнями інфраструктури та дефіцитом фахівців. Серед ключових викликів також залишається обмежений доступ до професійної підготовки, що підсилює соціальну і професійну ізоляцію ветеранів у період воєнного стану (табл. 2.2).

Таблиця 2.2 демонструє, що найгостріші проблеми у 2025 році стосуються затримок фінансової підтримки та обмеженого доступу до медичних послуг, що потребує пріоритетного втручання державних органів та оптимізації ресурсного забезпечення. Таким чином, на основі даних таблиці можна зробити висновок про необхідність комплексного підходу до соціальної політики, який поєднує фінансові, організаційні та психологічні механізми підтримки ветеранів.

У контексті реалізації державної політики соціального забезпечення ветеранів війни важливим аспектом є оцінка фактичного надання соціальних послуг у період 2023-2025 років. Аналіз таких даних дозволяє виявити тенденції, проблеми та прогалини у системі підтримки ветеранів, а також оцінити ефективність управлінських рішень та ресурсного забезпечення.

Згідно з даними Таблиці 2.3, можна простежити динаміку надання основних видів соціальних послуг ветеранам війни в Україні. Так, охоплення пенсійним забезпеченням зменшилося з 88% у 2023 році до 82% у 2025 році, що пов’язано з затримками виплат та недостатнім фінансуванням у кризових умовах. Аналогічно, доступ до медичної допомоги знизився з 75% до 68%, що обумовлено дефіцитом медичного персоналу та локальними обмеженнями інфраструктури в регіонах бойових дій. Позитивною тенденцією є поступове зростання охоплення психологічною підтримкою та професійною підготовкою, проте показники залишаються нижчими за оптимальні, що свідчить про наявність критичних потреб у цих сферах.

Надання соціальних послуг ветеранам війни є одним із ключових показників ефективності державної політики у сфері соціального забезпечення. У період 2023-025 років, на тлі воєнного стану, відбулися суттєві зміни у рівні охоплення ветеранів основними видами підтримки, що відображає як структурні проблеми

системи, так і обмеженість ресурсів у кризових умовах. Аналіз даних за цей період дозволяє не лише оцінити ступінь задоволення базових потреб ветеранів, але й визначити пріоритетні напрями для вдосконалення соціальної політики, зокрема у сферах фінансової допомоги, медичного забезпечення, психологічної підтримки та професійної реабілітації.

Таблиця 2.3

Надання соціальних послуг ветеранам війни (2023-2025 рр.)*

Види послуг	2023	2024	2025	Аналітичний коментар
Пенсійне забезпечення	88%	85%	82%	Зменшення охоплення через затримки виплат
Медична допомога	75%	72%	68%	Дефіцит медичного персоналу у зонах бойових дій
Психологічна підтримка	42%	45%	48%	Незначне покращення, але залишаються критичні потреби
Професійна підготовка	50%	52%	55%	Часткове покриття через обмежені можливості дистанційного навчання

***Джерело:** побудовано автором на основі урядових повідомлень та статистики Міністерства соціальної політики України (2023-2025 рр.)

Таким чином, таблиця 2.3 демонструє, що ключові виклики у сфері соціального забезпечення ветеранів у 2025 році стосуються затримок фінансової підтримки та обмеженого доступу до медичних послуг, а також наголошує на необхідності посилення програм психологічної підтримки та професійної реабілітації.

Фінансове забезпечення соціальних програм для ветеранів війни є критично важливим показником ефективності державної політики у сфері соціального захисту. У період 2023-2025 років витрати держави на соціальне забезпечення цієї категорії населення демонструють стабільну тенденцію зростання, що відображає як збільшення чисельності ветеранів, так і вплив макроекономічних чинників, зокрема інфляційних процесів. Аналіз фінансових даних дозволяє оцінити пріоритети державного фінансування та визначити сфери, які потребують додаткових ресурсів та оптимізації управлінських рішень.

Згідно з даними рис. 2.4, найбільша частка витрат спрямована на пенсії та грошову допомогу ветеранам, що зросла з 12 000 млн грн у 2023 році до 20 000 млн грн у 2025 році. Це зумовлено як збільшенням чисельності ветеранів, так і потребою у підтримці стабільного рівня матеріального забезпечення в умовах воєнного стану та економічної нестабільності. Водночас витрати на медичне забезпечення також показують значне зростання (4 500 млн грн у 2023 році до 6 300 млн грн у 2025 році), що відображає високі потреби у регіонах з активними бойовими діями та дефіцит ресурсів для забезпечення медичної інфраструктури.

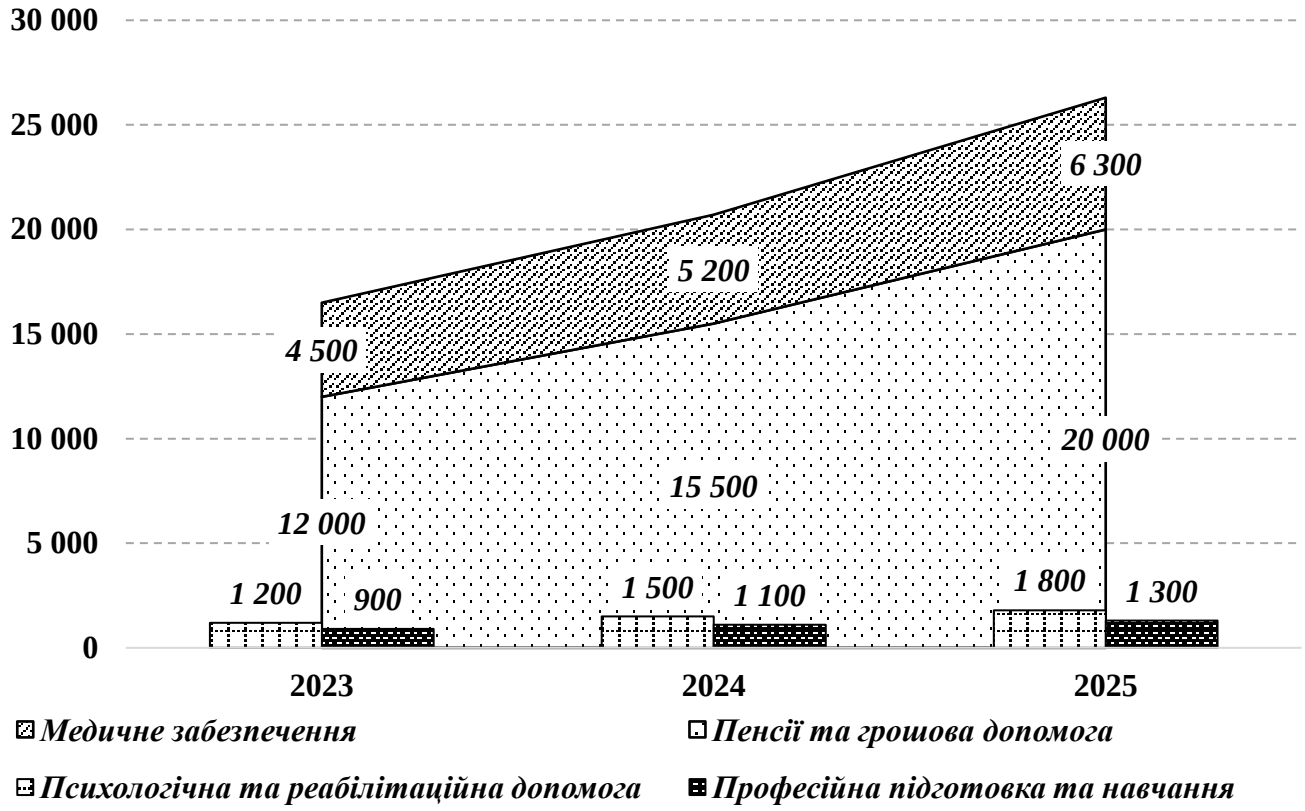

Рис. 2.4. Фінансові витрати держави на соціальне забезпечення ветеранів війни (2023-2025 рр.), млн грн

Джерело: побудовано автором на основі бюджетних звітів Міністерства соціальної політики України (2023-2025 рр.).

Фінансування психологічної та реабілітаційної допомоги, хоч і зростало (з 1 200 млн грн у 2023 році до 1 800 млн грн у 2025 році), все ще залишається недостатнім для повного охоплення ветеранів, що підкреслює важливість розвитку програм психосоціальної підтримки. Аналогічно, витрати на

професійну підготовку та навчання залишаються обмеженими, що частково пояснюється недостатнім фінансуванням освітніх програм і обмеженими можливостями дистанційного навчання у кризових умовах.

Таким чином, рис. 2.4 демонструє, що у 2025 році найбільш критичними напрямами фінансування залишаються грошова допомога та медичне забезпечення, водночас потребують посилення ресурси для психологічної підтримки та професійної реабілітації, що дозволяє робити висновок про необхідність комплексного підходу до фінансового забезпечення ветеранів війни.

Таким чином, реалізація державної політики у сфері соціального забезпечення ветеранів війни в умовах воєнного стану є багатогранним викликом, що потребує інтегрованого підходу, який поєднує економічні, організаційні, психологічні та правові механізми підтримки. Ефективність такої політики визначається здатністю державних інституцій швидко адаптуватися до змін зовнішнього середовища та забезпечити комплексне задоволення потреб ветеранів у кризових умовах.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ

Державна політика щодо соціального забезпечення ветеранів війни є важливим інструментом реалізації принципів соціальної справедливості та підтримки соціально вразливих категорій населення. Попри існування широкого спектра державних програм, частина потреб ветеранів залишається незадоволеною, що зумовлює необхідність вдосконалення механізмів соціальної підтримки та розробки нових стратегічних напрямів державної політики. Системний підхід до оцінки стану соціального забезпечення ветеранів дозволяє виявити ключові сильні та слабкі сторони, а також визначити можливості та загрози для подальшого розвитку галузі.

Сучасна система соціального забезпечення ветеранів війни включає:

- Пенсії та грошову допомогу;
- Медичне та психологічне забезпечення;
- Пільги на житло, транспорт та освіту;
- Соціальні програми, що реалізуються державою та громадськими організаціями.

Основними проблемами сучасної політики соціального забезпечення є:

- Недосконала координація між державними органами та громадськими структурами;
- Обмежений доступ до психологічної та медичної допомоги;
- Низька обізнаність ветеранів про доступні соціальні послуги;
- Бюрократичні перешкоди при оформленні допомоги.

Для вдосконалення державної політики соціального забезпечення важливо ідентифікувати ключові проблеми, що знижують ефективність соціальної підтримки ветеранів. Таблиця 3.1 систематизує основні проблеми та демонструє, які негативні наслідки вони створюють для ветеранів та державних органів.

Отже, таблиця 3.1 містить чотири ключові проблеми системи: низьку координацію між органами, обмежений доступ до психологічної допомоги,

недостатню обізнаність ветеранів та бюрократичні перешкоди. Для кожної проблеми наведено відповідні наслідки, які впливають на якість соціального забезпечення та рівень задоволеності ветеранів.

Аналіз показує, що наявні проблеми мають комплексний характер: вони взаємопов’язані і посилюють одна одну. Наприклад, низька координація між органами погіршує доступ ветеранів до послуг і водночас ускладнює інформування про програми підтримки. Обмежений доступ до психологічної допомоги та бюрократичні перешкоди створюють додаткові соціальні ризики та підвищують незадоволеність ветеранів.

Таблиця 3.1

Основні проблеми у системі соціального забезпечення ветеранів війни та їхні наслідки

Проблема	**Наслідки**
Недостатня координація між органами	Ветерани не отримують комплексну підтримку
Обмежений доступ до психологічної допомоги	Зростає соціальна напруга, ризик психологічних проблем
Низька обізнаність ветеранів	Ветерани не користуються доступними пільгами
Бюрократичні перешкоди	Ускладнене отримання допомоги, зростання незадоволеності

***Джерело:** складено автором на основі аналізу законодавства України та результатів досліджень 2023-2025 рр.

Виявлені проблеми потребують системного підходу до їх вирішення. Вдосконалення координації між органами, підвищення доступності психологічної допомоги, активне інформування ветеранів та спрощення бюрократичних процедур є пріоритетними напрямами державної [5; 29-30].

У рамках вдосконалення державної політики соціального забезпечення ветеранів війни доцільно здійснити системний аналіз сильних і слабких сторін існуючої системи, а також визначити можливості та загрози, що впливають на ефективність соціальної підтримки. Такий підхід дозволяє комплексно оцінити стан політики та окреслити пріоритетні напрямки її розвитку.

Таблиця 3.2 демонструє SWOT-аналіз системи соціального забезпечення ветеранів війни, що включає:

- Сильні сторони: наявність державних програм, законодавчої бази та підтримки громадських організацій;
- Слабкі сторони: проблеми координації, обмежений доступ до психологічної та медичної допомоги, низька обізнаність ветеранів;
- Можливості: впровадження електронних сервісів, розвиток нових соціальних програм, партнерство з бізнесом і міжнародними організаціями;
- Загрози: економічна нестабільність, недосконаліть законодавства та ризики неефективного використання ресурсів.

Таблиця 3.2

SWOT-аналіз системи соціального забезпечення ветеранів війни

Сильні сторони	***Слабкі сторони***
- Існуючі державні програми соціальної підтримки (пенсії, пільги, медичне забезпечення)	- Недостатня координація між державними структурами та громадськими організаціями
- Зростання фінансових витрат держави на соціальні виплати ветеранам	- Обмежена доступність психологічної та медичної допомоги
- Наявність законодавчої бази для соціальних гарантій ветеранів	- Недостатня обізнаність ветеранів про наявні пільги та послуги
- Діяльність громадських організацій і волонтерів, що підтримують ветеранів	- Бюрократичні перешкоди при оформленні соціальної допомоги
Можливості	***Загрози***
- Розширення електронних сервісів для отримання допомоги	- Економічна нестабільність, що може зменшити фінансування соціальної сфери
- Запровадження нових програм психологічної реабілітації та професійної адаптації	- Зростання соціальної напруги через незадоволені потреби ветеранів
- Партнерство з бізнесом та міжнародними організаціями	- Недосконаліть законодавства, що створює прогалини в наданні допомоги
- Поліпшення законодавчої бази та прозорості розподілу ресурсів	- Ризик неефективного використання державних коштів

***Джерело:** складено автором на основі аналізу законодавства України, державних програм соціального забезпечення ветеранів та результатів досліджень 2023-2025 рр.

Аналіз показує, що система соціального забезпечення ветеранів має як вагомі переваги, так і суттєві прогалини, які потребують подальшого удосконалення, зокрема через покращення координації, підвищення доступності послуг та посилення законодавчого регулювання.

На основі аналізу та SWOT-оцінки пропонуються наступні напрями вдосконалення:

1. *Законодавчі ініціативи:*
    - Удосконалення нормативно-правової бази, деталізація підзаконних актів;
    - Створення прозорих механізмів контролю за реалізацією програм соціальної підтримки.
2. *Фінансові механізми:*
    - Оптимізація бюджетних витрат та розширення адресної допомоги;
    - Впровадження податкових пільг для ветеранів і підприємств, що їх працевлаштовують.
3. *Соціальні та психологічні програми:*
    - Розвиток комплексних центрів соціальної підтримки ветеранів;
    - Запровадження програм психологічної реабілітації та адаптації;
    - Підтримка сімей ветеранів через освітні та медичні програми.
4. *Інформаційна підтримка та комунікації:*
    - Створення єдиної електронної платформи для отримання соціальних послуг;
    - Проведення інформаційних кампаній для підвищення обізнаності ветеранів;
    - Розвиток партнерства з громадськими організаціями та волонтерами.

Для підвищення ефективності соціальної політики щодо ветеранів війни необхідно чітко визначити напрями вдосконалення, які дозволяють пов’язати конкретні заходи з очікуваним результатом. Таблиця 3.3 демонструє взаємозв’язок між напрямами вдосконалення, конкретними заходами та очікуваним ефектом для ветеранів та державних органів.

Таблиця включає чотири основні напрями вдосконалення:

1. Законодавчі ініціативи – спрямовані на підвищення прозорості та ефективності нормативного регулювання;
2. Фінансові механізми – оптимізація витрат та податкові пільги забезпечують раціональне використання ресурсів;
3. Соціальні та психологічні програми – розширення центрів підтримки та реабілітаційних програм сприяє адаптації ветеранів;
4. Інформаційна підтримка – електронні платформи та інформаційні кампанії підвищують обізнаність ветеранів і доступність послуг.

Аналіз показує, що кожен напрям вдосконалення прямо пов’язаний із заходами, які здатні забезпечити очікуваний ефект. Законодавчі ініціативи та фінансові механізми створюють правове та економічне підґрунтя для стабільної підтримки, соціальні та психологічні програми покращують якість життя ветеранів, а інформаційна підтримка підвищує ефективність використання наявних ресурсів.

Таблиця 3.3

Напрями вдосконалення державної політики соціального забезпечення ветеранів війни та очікуваний ефект*

Напрям вдосконалення	Заходи	Очікуваний ефект
Законодавчі ініціативи	Удосконалення нормативної бази, контроль виконання	Покращення правового регулювання, прозорість програм
Фінансові механізми	Оптимізація витрат, податкові пільги	Раціональне використання ресурсів, адресна допомога
Соціальні та психологічні програми	Центри підтримки, реабілітація	Поліпшення психологічного стану ветеранів, адаптація
Інформаційна підтримка	Електронні платформи, кампанії	Підвищення обізнаності ветеранів, доступність послуг

***Джерело:** складено автором на основі аналізу законодавства України та сучасних практик соціального забезпечення ветеранів.

Впровадження запропонованих напрямів вдосконалення дозволить комплексно підвищити ефективність державної політики соціального забезпечення ветеранів, забезпечити адресність допомоги, підвищити рівень

обізнаності та доступності соціальних послуг, а також покращити соціальну стабільність і задоволеність ветеранів системою підтримки.

Реалізація комплексних заходів вдосконалення державної політики дозволить:

- Підвищити рівень задоволеності ветеранів соціальними послугами на 20-25%;
- Оптимізувати державні витрати на соціальне забезпечення;
- Знизити адміністративні бар'єри та підвищити ефективність використання ресурсів;
- Підвищити соціальну стабільність та довіру ветеранів до державних інституцій.

Важливим аспектом вдосконалення державної політики соціального забезпечення ветеранів війни є створення системи моніторингу та оцінки ефективності програм. На сучасному етапі багато проблем виникає через недостатню інформацію про реальні потреби ветеранів та результати реалізації державних ініціатив.

Система моніторингу передбачає:

- регулярне збирання даних щодо задоволеності ветеранів соціальними послугами;
- оцінку доступності та якості медичних, психологічних та соціальних програм;
- аналіз ефективності використання державних ресурсів;
- визначення впливу соціальних програм на загальний стан ветеранів та їх соціальну інтеграцію.

Впровадження ключових показників ефективності (KPI) та регулярна звітність дозволяють:

- своєчасно коригувати програми соціальної підтримки;
- оптимізувати витрати держави;
- підвищити прозорість та підзвітність органів влади перед ветеранами;
- забезпечити більш точне прогнозування потреб та ресурсного забезпечення.

Таким чином, інтеграція моніторингу та оцінки ефективності до системи соціального забезпечення ветеранів створює умови для підвищення результативності державної політики та більш адресної підтримки цільової аудиторії.

Впровадження інноваційних рішень у сфері соціального забезпечення ветеранів дозволяє підвищити ефективність державної політики, скоротити бюрократичні перепони та забезпечити оперативний доступ до послуг. Сучасні технології, такі як електронні консультації, телемедицина, мобільні додатки та автоматизовані системи призначення допомоги, створюють умови для більш адресної та зручної підтримки ветеранів.

Впровадження інноваційних рішень сприяє:

- підвищенню доступності соціальних та медичних послуг;
- зменшенню часу на оформлення допомоги;
- прозорості розподілу ресурсів;
- оптимізації роботи державних та громадських організацій.

У сучасній системі соціального забезпечення ветеранів значну роль відіграють інноваційні технологічні рішення, які підвищують оперативність, доступність та прозорість надання соціальних послуг. Зокрема, застосування електронних сервісів, телемедицини, мобільних додатків та автоматизованих систем призначення допомоги сприяє зменшенню бюрократичних перешкод і оптимізації роботи органів, відповідальних за підтримку ветеранів. Для наочності основні напрями інновацій та очікуваний ефект від їх впровадження подано у таблиці 3.4.

Аналіз сучасної системи соціального забезпечення ветеранів війни показав наявність як значних досягнень, так і суттєвих прогалин. Сильними сторонами є наявність державних програм, законодавчої бази та активна участь громадських організацій, проте проблеми координації між органами, обмежена доступність психологічної та медичної допомоги, низька обізнаність ветеранів та бюрократичні перешкоди знижують ефективність соціальної підтримки. Запропоновані напрями вдосконалення – законодавчі ініціативи, фінансові

механізми, соціальні та психологічні програми, інформаційна підтримка, системний моніторинг, впровадження інноваційних технологій, підтримка сімей ветеранів та розвиток партнерства з громадськими організаціями – створюють комплексний підхід до підвищення результативності політики.

Таблиця 3.4

Інноваційні підходи у соціальному забезпеченні ветеранів та очікуваний ефект*

Інноваційний напрям	Заходи	Очікуваний ефект
Електронні сервіси	Платформи для онлайн-реєстрації та консультацій	Швидкий та зручний доступ до послуг
Телемедицина	Дистанційні медичні та психологічні консультації	Підвищення доступності допомоги в регіонах
Мобільні додатки	Інформаційні та сервісні програми для ветеранів	Інформування, зменшення бюрократії
Автоматизовані системи	Системи призначення допомоги та контролю за її отриманням	Прозорість розподілу ресурсів, оптимізація роботи органів

***Джерело:** складено автором на основі сучасних практик соціального забезпечення ветеранів та аналізу технологічних рішень.

Реалізація цих заходів забезпечить:

- підвищення доступності та якості соціальних послуг;
- оптимізацію державних витрат та прозорість використання ресурсів;
- зменшення бюрократичних бар’єрів та підвищення обізнаності ветеранів;
- покращення соціальної стабільності та довіри ветеранів до державних інституцій.

Таким чином, комплексне впровадження запропонованих напрямів дозволяє підвищити ефективність державної політики соціального забезпечення ветеранів, забезпечити адресність допомоги та сприяти інтеграції ветеранів у суспільне життя.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі вдалося досягти мети, яка полягала у всебічному дослідженні державної політики у сфері соціального забезпечення ветеранів війни та членів їхніх сімей, а також обґрунтуванні напрямів її вдосконалення в сучасних умовах.

Сформовані висновки полягають у наступному:

1. Соціальне забезпечення ветеранів є комплексним механізмом державної політики, який включає матеріальну, медичну, психологічну та соціальну підтримку. Воно базується на принципах соціальної справедливості, пріоритетності підтримки найбільш вразливих категорій, комплексного підходу та інтеграції ветеранів у суспільне життя. Законодавча база, міжнародні стандарти та системне поєднання правових, економічних і соціальних механізмів дозволяють створювати ефективну систему соціальної підтримки, підвищувати рівень задоволеності ветеранів та забезпечувати соціальну стабільність у суспільстві.
2. Реалізація державної політики соціального забезпечення ветеранів у 2023-2025 роках показала стійку тенденцію до зростання чисельності ветеранів, що потребує розширення соціальних програм та послуг. Попри збільшення загального обсягу наданих послуг, спостерігаються тимчасові коливання охоплення ветеранів, затримки у виплатах пенсій та обмежений доступ до медичних і психологічних послуг. Фінансування соціальних програм зростало, проте залишалося недостатнім для повного задоволення потреб ветеранів, особливо у сфері психологічної підтримки та професійної реабілітації. Цифровізація державних послуг сприяє підвищенню ефективності доступу до соціальної допомоги, проте потребує подальшого розвитку.
3. Основними проблемами системи соціального забезпечення ветеранів є: недостатнє фінансування, низька обізнаність ветеранів про доступні послуги, обмежений доступ до психологічної та медичної допомоги,

бюрократичні перешкоди та координаційні проблеми між державними органами та громадськими структурами. Воєнний стан посилює ці виклики, створюючи нові соціальні та організаційні ризики, що потребує комплексного та адаптивного підходу до соціальної політики.

4. Для підвищення ефективності соціального забезпечення ветеранів доцільно:
    - оптимізувати фінансове та ресурсне забезпечення програм;
    - розширити доступ до медичних, психологічних та освітніх послуг;
    - покращити координацію між державними та громадськими інституціями;
    - впроваджувати сучасні цифрові інструменти для спрощення доступу до послуг;
    - проводити інформаційні кампанії для підвищення обізнаності ветеранів про доступні пільги та соціальні програми.
5. Державна політика соціального забезпечення ветеранів війни в Україні є багатогранною і потребує системного, комплексного підходу, який поєднує правові, економічні, організаційні та психологічні механізми. Вдосконалення політики, підвищення ефективності координації та адаптація до умов воєнного стану дозволять забезпечити гідний рівень життя ветеранів, сприяти їх соціальній інтеграції та зміцнити соціальну стабільність у суспільстві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бондаренко І. М. Соціальне забезпечення в Україні: теорія і практика. Київ: КНУ, 2020.

2. Верховна Рада України. Закон України «Про електронні довірчі послуги». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19 (дата звернення: 15.03.2026).

3. Верховна Рада України. Закон України «Про соціальні послуги». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19 (дата звернення: 10.03.2026).

4. Державна служба зайнятості України. Офіційний сайт. URL: https://www.dcz.gov.ua (дата звернення: 15.02.2026).

5. Державна служба статистики України. Статистична інформація щодо соціального захисту населення. URL: https://www.ukrstat.gov.ua (дата звернення: 10.01.2026).

6. Державний портал відкритих даних України. Соціальна політика та соціальні послуги. URL: https://data.gov.ua (дата звернення: 13.02.2026).

7. Дубич К. В. Електронні сервіси в системі надання адміністративних і соціальних послуг. Публічне управління та митне адміністрування. 2022. № 2. С. 45-52.

8. Єгорова-Луценко Т. П. Цифровізація системи соціальних послуг в Україні. Право та інновації. 2020. № 2 (30). С. 98-103.

9. Ковальчук О. В. Державна політика соціального захисту ветеранів: сучасні підходи та інновації. *Соціальна політика*. 2022. № 3. С. 45-58.

10. Кравченко М. В. Електронне урядування як інструмент модернізації державного управління. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2021. № 3. С. 55-59.

11. Куйбіда В. С., Петроє О. М. Електронне урядування в Україні: стан та перспективи розвитку. Київ: НАДУ, 2020. 312 с.

12. Лібанова Е. М. Соціальна політика: сучасні тенденції та перспективи розвитку в Україні. Демографія та соціальна економіка. 2021. № 1. С. 9-22.

13. Міністерство соціальної політики України. Цифровізація соціальної сфери: стратегічні напрями розвитку. Київ, 2023.

14. Міністерство соціальної політики України. Електронні сервіси соціальної сфери. URL: https://www.msp.gov.ua/timeline/Elektronni-servisi.html (дата звернення: 15.05.2026).

15. Міністерство соціальної політики України. Офіційний вебсайт. URL: https://www.msp.gov.ua (дата звернення: 15.03.2026).

16. Міністерство цифрової трансформації України. Офіційний вебсайт. URL: https://thedigital.gov.ua (дата звернення: 14.04.2026).

17. Непочатенко О. О., Прокопчук О. Т., Мальований М. І. Розвиток страхового ринку України в контексті сучасних викликів. Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва. 2024. Вип. 105. Ч. 2: Економічні науки. С. 7-16. DOI: 10.32782/2415-8240-2024-105-2-7-16.

18. Пенсійний фонд України. Офіційний вебпортал електронних послуг. URL: https://portal.pfu.gov.ua (дата звернення: 11.04.2026).

19. Петренко Л. П. Цифровізація соціальних послуг: досвід та перспективи для України. *Вісник Харківського національного університету*. 2021. № 6. С. 78-86.

20. Платформа «Дія.Цифрова освіта». URL: https://osvita.diia.gov.ua (дата звернення: 18.02.2026).

21. Портал державних послуг «Дія». URL: https://diia.gov.ua (дата звернення: 15.03.2026).

22. Прокопчук О. Т., Соколюк С. Ю. Соціальна реклама в системі суспільних комунікацій. Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва. 2024. Вип. 105. Ч. 2: Економічні науки. С. 220-230. DOI: 10.32782/2415-8240-2024-105-2-220-230.

23. Прокопчук О. Т., Соколюк С. Ю., Бондаренко Н. В., Уланич Ю. В. Фінансові інструменти та моделі соціального обслуговування населення в Україні. Збірник наукових праць Уманського національного університету. 2025. Вип. 106. Ч. 2. С. 291-304. DOI: 10.32782/2415-8240-2025-106-2-291-304.

24. Прокопчук О. Т., Соколюк С. Ю. Роль агротрейдингу у формуванні сучасної моделі торговельної діяльності України. Збірник наукових праць Уманського національного університету. 2025. Вип. 107. Ч. 2: Економічні науки. С. 216-227. DOI: 10.32782/2415-8240-2025-107-2-216-227.

25. Прокопчук О., Соколюк С., Коротєєв М., Бондаренко Н. Соціальна робота і фінансове забезпечення: сучасні виклики для місцевого самоврядування. Адаптивне управління: теорія і практика. Серія Економіка. 2025. № 21(42). DOI: https://doi.org/10.33296/2707-0654-21(42)-11.

26. Прокопчук О. Т., Соколюк С. Ю., Комісаренко Є. М., Мельниченко Д. О. Організаційні та інноваційні механізми підвищення ефективності агротрейдингу в Україні. Агросвіт. 2026. № 5. С. 33-39. DOI: 10.32702/2306-6792.2026.5.33.

27. Семигіна Т. В. Соціальна політика у глобальному вимірі. Київ: Академвидав, 2019. 272 с.

28. Сидоренко Т. В. Електронне урядування та соціальні послуги: міжнародний досвід і українська практика. *Публічне управління та соціальна політика*. 2019. № 1. С. 34-49.

29. Соколюк С. Ю., Прокопчук О. Т. Електронна комерція як драйвер трансформації традиційної торгівлі. Збірник наукових праць Уманського національного університету. 2025. Вип. 107. Ч. 2: Економічні науки. С. 111-119. DOI: 10.32782/2415-8240-2025-107-2-111-119.

30. Соколюк С. Ю., Прокопчук О. Т., Комісаренко Є. М., Мельниченко Д. О. Цифровізація та інновації в управлінні ризиками торговельних підприємств. Інвестиції: практика та досвід. 2026. № 5. С. 63-68. DOI: 10.32702/2306-6814.2026.5.63.

ДОДАТКИ

Додаток А

Рис. А. 1. Учасники бойових дій

Джерело: сформовано автором на основі джерел 6-9.

Рис. А. 2. Особи, які втратили інвалідність внаслідок війни

Джерело: сформовано автором на основі джерел 1-5.